Eduskunnan kunta- ja terveysjaosto 5.11.2019

LAUSUNTO

Asia: HE 29/2019 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2020
Teema: Oikeusministeriön hallinnonala

Ihmisoikeusliitto kiittää mahdollisuudesta lausua otsikkoasiassa. Pyydämme, että eduskunta huomioi Ihmisoikeusliiton tuloksellisen työn ja mahdollistaa resurssit työn tekemiselle. Ihmisoikeusliitto on kotimainen ihmisoikeusjärjestö, joka seuraa kokonaisvaltaisesti Suomen ihmisoikeustilannetta. Ihmisoikeusliitto on Suomesta ainoa jäsen maailman vanhimmissa ihmisoikeuksiin keskittyvässä järjestössä FIDH:ssa (International Federation for Human Rights). Ihmisoikeusliiton työ on ammattimaista, tavoitteellista ja tehokasta.

Ihmisoikeusliiton tehtävänä on vaikuttaa viranomaisiin ja päättäjiin – eli patistaa Suomea edistämään perus- ja ihmisoikeuksia. Vahvassa oikeusvaltiossa ja demokratiassa tämä on mahdollista. Sen sijaan joissain EU:n jäsenmaissa oikeusvaltioperiaate ja kansalaisyhteiskunnan toimintamahdollisuudet ovat uhattuna. Kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytysten turvaaminen on avainasemassa mm. EU:n perusarvojen vaalimiseksi.

Viranomaiset ovat meille myös tärkeitä yhteistyötahoja. Vuonna 2019 koulutimme ihmisoikeuksista mm. kuntien nuorisotyöntekijöitä ja käräjäoikeuden tuomareita. Yleisavustukseen pitkään kohdistuneen epävarmuuden vuoksi emme pysty vastaamaan kaikkiin viranomaisilta tuleviin tärkeisiin lausunto- tai koulutuspyyntöihin.

Vuosi 2020 on ensimmäinen vuosi, jolloin vastaanotamme kohdennettua yleisavusta oikeusministeriöstä. Aiempina vuosina avustus tuli OKM:lta. OM:n hallinnonala on meille looginen 'koti'. Olemme silti huolissamme yleisavustuksen tasosta ja jatkuvuudesta. **Vuonna 2019 OKM:n yleisavustus Ihmisoikeusliitolle oli 230 000 euroa. Valtion budjetissa vuodelle 2020 esitetään Ihmisoikeusliitolle vain 175 000 euron yleisavustusta.** Vuodelle 2020 sovittujen hankkeiden toteutuminen edellyttää vähintään vuoden 2019 suuruista avustusta.

OKM:n kohdennetun avustuksen lisäksi Ihmisoikeusliitto sai vuonna 2019 STEA:lta ja UM:lta yleisavustusta yhteensä 167 610 euroa. Kokonaistaso on vieläkin matala ja avustus vuosittain epävarma. Yleisavustuksen jakautuminen usealle taholle on lisäksi taloushallinnon näkökulmasta haastavaa. Toivomme, että viranomaiset ratkaisisivat vihdoin, mistä Ihmisoikeusliiton yleisavustus jatkossa tulee ja turvaisivat riittävän tason ja kestävyyden.

Esimerkkejä 2019 onnistumisista ja 2020 suunnitelmista (yleisavustuksen salliessa):

1) Kiitetty julkisen liikenteen **'STOP! Päätepysäkki syrjinnälle' kampanjamme toteutettiin taas pääkaupunkiseudulla helmikuussa 2019,** yhteistyössä joukkoliikenteen toimijoiden HSL:n ja HKL:n sekä Helsingin kaupungin kanssa, fokuksessa kaikki syrjinnän

muodot. Kanssamatkustajia kannustetaan tukemaan syrjinnän ja häirinnän uhreja ja raportoimaan tilanteista. www.päätepysäkki.fi

2) Jatkoimme 2019 **kuntien nuorisotyöntekijöille ihmisoikeuskoulutuksia ympäri Suomea.** Yli 1300 työntekijää on saanut tähän mennessä koulutusta. Ulkopuolisen evaluaation mukaan hanke on vastannut hienosti nuorisotoimen tarpeisiin. Vuonna 2020 jatkokoulutamme nuorisotyöntekijöitä sekä romani-, saamelais- ja viittomakielisiä nuoria, yhteistyössä mm. Kuurojen Liiton ja Saamelaisten nuorisoneuvoston kanssa.

3) Ylläpidämme **ihmisoikeudet.net-portaalia, joka palvelee erityisesti opettajien tarpeita.** Sivusto palkittiin OM:n demokratiapalkinnolla 2018. **Sivuston materiaalit vastaavat suoraan peruskoulujen opetussuunnitelman toteuttamiseen.** Opettajat tarvitsevat tukea ihmisoikeussisältöjen opetukseen. Lisäämme sivustolle 2020 **urheilua ja ihmisoikeuksia koskeva osion.** Sitä kehitetään urheilutoimijoiden kanssa.

4) Työmme **tyttöjen sukuelinten silpomista vastaan sekä nk. kunniaan liittyvää väkivaltaa vastaan Suomessa** jatkuu aktiivisena, pian jo 18:tta vuotta. Pidämme 2019 aikana **ihmisoikeusloukkauksia ehkäiseviä ryhmäkeskusteluja yli 500 lähinnä somalin- ja amharankieliselle henkilölle, joista kolmannes miehiä.** Koulutamme satoja sosiaali- ja terveysalan sekä opetusalan ammattilaisia ja vedämme aiheita koskevia verkostoja. Mukana on relevantteja viranomaisia kuten STM ja MIGRI sekä muita järjestöjä, mm. Irakin Naisten Yhdistys ja Monika-Naiset Liitto.

5) Käynnistimme 2019 **Kehitysvammaliiton ja Kehitysvammaisten Tukiliiton kanssa kampanjan kehitysvammaisten ihmisten työoikeuksien puolesta**. Sitkeällä vaikuttamisella, kehitysvammaisten ihmisten ja heitä edustavien tahojen kanssa, viitoitamme muutosta: myös kehitysvammaisten ihmisten tulee saada työstään palkkaa.

Lopuksi: **Ihmisoikeusliitto toivoo, että talousarvioesityksen sisältämää 175 000 euron määrärahaa täydennetään vähintään 55 000 eurolla hallitusohjelman lisämäärärahasta, jotta rahoitus säilyy vähintään nykyisellä tasolla ja toiminta voidaan toteuttaa suunnitellusti.**

Kunnioittavasti,

Kaari Mattila

Kaari Mattila
Pääsihteeri
p. 050-5368195